ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)
της 26ης Οκτωβρίου 2006 *

Στην υπόθεση C-168/05,

με αντικείμενο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ, υποβληθείσα από το Audiencia Provincial de Madrid (Ισπανία) με απόφαση της 15ης Φεβρουαρίου 2005, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 14 Απριλίου 2005, στο πλαίσιο της διαδικασίας

Elisa María Mostaza Claro

κατά

Centro Móvil Milenium SL,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους P. Jann, πρόεδρο τμήματος, K. Lenaerts, E. Juhász, J. N. Cunha Rodrigues (εισηγητή) και M. Ilešič, δικαστές,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ισπανική.

γενικός εισαγγελέας: A. Tizzano
γραμματέας: R. Grass

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— το Centro Móvil Milenium SL, εκπροσωπούμενο από τον H. García Pi, abogado,

— η Ισπανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον E. Braquehais Conesa,

— η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την C. Schulze-Bahr,

— η Ουγγρική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον P. Gottfried,

— η Φινλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την T. Pynnä,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους A. Aresu και L. Escobar Guerrero,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 27ης Απριλίου 2006,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία της οδηγίας 93/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 1993, σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές (ΕΕ L 95, σ. 29, στο εξής: οδηγία).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ της Mostaza Claro και του Centro Móvil Milenium SL (στο εξής: Móvil) σχετικά με το κύρος ρήτρας διαιτησίας απαντώσας σε σύμβαση που συνήψε η πρώτη με την εν λόγω εταιρία.

Το νομικό πλαίσιο

Η κοινοτική κανονιστική ρύθμιση

3 Το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας προβλέπει:

«Ρήτρα συμβάσεως που δεν αποτέλεσε αντικείμενο ατομικής διαπραγματεύσεως θεωρείται καταχρηστική όταν, παρά την απαίτηση καλής πίστεως, δημιουργεί εις βάρος του καταναλωτή σημαντική ανισορροπία μεταξύ των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των μερών που απορρέουν από τη σύμβαση.»

4 Το άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας ορίζει:

«Τα κράτη μέλη θεσπίζουν διατάξεις, σύμφωνα με τις οποίες οι καταχρηστικές ρήτρες συμβάσεως μεταξύ επαγγελματία και καταναλωτή, τηρουμένων των σχετικών όρων της εθνικής νομοθεσίας, δεν δεσμεύουν τους καταναλωτές, ενώ η σύμβαση εξακολουθεί να δεσμεύει τους συμβαλλομένους αν μπορεί να υπάρξει και χωρίς τις καταχρηστικές ρήτρες.»

5 Κατά το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας:

«Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε, προς το συμφέρον των καταναλωτών, καθώς και των ανταγωνιζόμενων επαγγελματιών, να υπάρχουν τα κατάλληλα και αποτελεσματικά μέσα προκειμένου να παύσει η χρησιμοποίηση των καταχρηστικών ρητρών στις συμβάσεις που συνάπτει επαγγελματίας με καταναλωτές.»

6 Το παράρτημα της οδηγίας περιέχει ενδεικτικό κατάλογο ρητρών που μπορούν να θεωρηθούν καταχρηστικές. Μεταξύ αυτών, το σημείο 1, στοιχείο π΄, του παραρτήματος αναφέρεται στις ρήτρες που έχουν ως αντικείμενο και ως συνέπεια «να καταργούν ή να παρεμποδίζουν την προσφυγή ενώπιον δικαστηρίου ή την άσκηση ενδίκων μέσων από τον καταναλωτή, ιδίως με το να τον υποχρεώνουν να καταφεύγει αποκλειστικά σε διαιτησία μη καλυπτόμενη από νομικές διατάξεις, με το να περιορίζουν μη προσηκόντως τα αποδεικτικά μέσα του καταναλωτή ή με το να του επιβάλλουν το βάρος της αποδείξεως, το οποίο, σύμφωνα με το εφαρμοστέο δίκαιο, φέρει συνήθως άλλος συμβαλλόμενος.»

Η εθνική κανονιστική ρύθμιση

7 Κατά το ισπανικό δίκαιο, η προστασία των καταναλωτών κατά των καταχρηστικών ρητρών κατοχυρώθηκε αρχικά με τον γενικό νόμο 26/1984 περί προστασίας των καταναλωτών και των χρηστών υπηρεσιών (Ley General 26/1984 para la Defensa de los Consumidores y Usuarios), της 19ης Ιουλίου 1984 (*BOE* αριθ. 176 της 24ης Ιουλίου 1984, στο εξής: νόμος 26/1984).

8 Ο νόμος 26/1984 τροποποιήθηκε με τον νόμο 7/1998 περί των γενικών όρων των συμβάσεων (Ley 7/1998 sobre Condiciones Generales de la Contratación), της 13ης Απριλίου 1998 (*BOE* αριθ. 89 της 14ης Απριλίου 1998, στο εξής: νόμος 7/1998), ο οποίος μετέφερε την οδηγία στο εσωτερικό δίκαιο.

9 Ο νόμος 7/1998 προσέθεσε ειδικότερα στον νόμο 26/1984 νέο άρθρο 10 bis και μια πρώτη συμπληρωματική διάταξη.

10 Κατά το άρθρο 10 bis, παράγραφος 1, του νόμου 26/1984, «[θ]εωρούνται καταχρηστικές όλες οι ρήτρες που δεν έχουν αποτελέσει αντικείμενο επιμέρους διαπραγματεύσεως και δημιουργούν εις βάρος του καταναλωτή σημαντική ανισορροπία μεταξύ των εκ συμβάσεως δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των συμβαλλομένων, κατά παράβαση των επιταγών της καλής πίστεως. Εν πάση περιπτώσει, θεωρούνται ως καταχρηστικές ρήτρες οι περιπτώσεις όρων που σχετίζονται με τη συμπληρωματική διάταξη του παρόντος νόμου. [...]».

11 Η πρώτη συμπληρωματική διάταξη του νόμου 26/1984 επαναλαμβάνει κατ' ουσίαν τον συνημμένο στην οδηγία κατάλογο των ρητρών που είναι δυνατόν να κηρυχθούν καταχρηστικές, διευκρινίζοντας ότι πρόκειται για όλως ενδεικτικό

κατάλογο. Κατά το σημείο 26 της συμπληρωματικής αυτής διατάξεως, λογίζεται ως καταχρηστική «η υπαγωγή των διαφορών από καταναλωτικές συμβάσεις σε διαιτησία, εκτός αν πρόκειται για διαιτητικά όργανα που έχουν συσταθεί διά νόμου για συγκεκριμένο τομέα ή περίπτωση».

12 Το άρθρο 8 του νόμου 7/1998 ορίζει:

«1. Είναι αυτοδικαίως άκυροι οι γενικοί όροι οι οποίοι, επί ζημία του προσχωρούντος στη σύμβαση, αντίκεινται στις διατάξεις του παρόντος νόμου ή άλλου επιτακτικού ή απαγορευτικού κανόνα, εκτός αν ο σχετικός κανόνας προβλέπει άλλως.

2. Ειδικότερα, είναι άκυροι οι καταχρηστικοί γενικοί όροι στην περίπτωση που η σύμβαση έχει συναφθεί με καταναλωτή, και ως τέτοιοι θεωρούνται εν πάση περιπτώσει οι οριζόμενοι στο άρθρο 10 bis και στην πρώτη συμπληρωματική διάταξη του γενικού νόμου 26/1984 [...]»

13 Κατά τον κρίσιμο χρόνο των πραγματικών περιστατικών της κύριας δίκης, η διαιτητική διαδικασία διεπόταν από τον νόμο 36/1988 περί διαιτησίας (Ley 36/1988 de Arbitraje), της 5ης Δεκεμβρίου 1988 (*BOE* αριθ. 293 της 7ης Δεκεμβρίου 1988, στο εξής: νόμος 36/1988).

14 Το άρθρο 23, παράγραφος 1, του νόμου 36/1988 προέβλεπε:

«Η ένσταση κατά της υποβολής σε διαιτησία λόγω ελλείψεως αντικειμενικής αρμοδιότητας των διαιτητών, ανυπαρξίας, ακυρότητας ή λήξεως της ισχύος της συμφωνίας περί υπαγωγής σε διαιτησία πρέπει να διατυπώνεται ταυτόχρονα με την κατά το πρώτον προβολή των ισχυρισμών των διαδίκων.»

15 Το άρθρο 45 του νόμου 36/1988 ήταν διατυπωμένο ως εξής:

«Η διαιτητική απόφαση μπορεί να ακυρωθεί αποκλειστικώς στις ακόλουθες περιπτώσεις:

1. Οσάκις η σύμβαση περί διαιτησίας είναι άκυρη.

[...]

5. Οσάκις η απόφαση αντίκειται προς τη δημόσια τάξη.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

16 Στις 2 Μαΐου 2002 συνήφθη μεταξύ του Móvil και της Mostaza Claro σύμβαση περί συνδρομής σε κινητή τηλεφωνία. Η σύμβαση περιείχε ρήτρα διαιτησίας για την υποβολή οποιασδήποτε διαφοράς σχετικής με την ανωτέρω σύμβαση στη διαιτησία της Asociación Europea de Arbitraje de Derecho y Equidad (Ευρωπαϊκή Ένωση Διαιτησίας κατά νόμο και κατ' ευθυδικία, στο εξής: AEADE).

17 Επειδή η Mostaza Claro δεν τήρησε τον ελάχιστο χρόνο συνδρομής, το Móvil κίνησε διαιτητική διαδικασία ενώπιον της AEADE. Με έγγραφο της 25ης Ιουλίου 2003, η τελευταία έταξε στη Mostaza Claro προθεσμία δέκα ημερών προκειμένου να

μην αποδεχθεί τη διαιτησία, διευκρινίζοντας ότι στην περίπτωση αυτή εξακολουθούσε να ισχύει η δικαστική οδός. Η Mostaza Claro προέβαλε επιχειρήματα επί της ουσίας, χωρίς να καταγγείλει τη διαδικασία διαιτησίας ούτε να επικαλεστεί την ακυρότητα της συμβάσεως περί διαιτησίας. Ακολούθως, η διαφορά επιλύθηκε διαιτητικώς εις βάρος της.

18 Η Mostaza Claro προσέβαλε την εκδοθείσα από την AEADE διαιτητική απόφαση ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, υποστηρίζοντας ότι ο καταχρηστικός χαρακτήρας της ρήτρας περί διαιτησίας συνεπαγόταν την ακυρότητα της συμβάσεως περί διαιτησίας.

19 Με την απόφασή του περί παραπομπής, το Audiencia Provincial de Madrid διαπιστώνει ότι δεν χωρεί αμφιβολία ότι η εν λόγω σύμβαση περί διαιτησίας εμπεριέχει καταχρηστική συμβατική ρήτρα και ως εκ τούτου πάσχει ακυρότητα.

20 Πάντως, ενόψει του ότι η Mostaza Claro δεν προέβαλε τη σχετική ακυρότητα στο πλαίσιο της διαιτητικής διαδικασίας και προκειμένου να ερμηνευθεί το εθνικό δίκαιο σύμφωνα με την οδηγία, το Audiencia Provincial de Madrid ανέστειλε τη δίκη και υπέβαλε στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Μπορεί, στα πλαίσια της προστασίας των καταναλωτών που προβλέπει η οδηγία 93/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 1993, σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές, ένα δικαστήριο που επιλαμβάνεται μιας αιτήσεως ακυρώσεως κατά διαιτητικής αποφάσεως να κηρύξει την ακυρότητα της συμφωνίας περί υπαγωγής σε διαιτησία και να ακυρώσει τη διαιτητική απόφαση επειδή η εν λόγω συμφωνία περί υπαγωγής σε διαιτησία περιέχει καταχρηστική ρήτρα εις βάρος του καταναλωτή, όταν ο σχετικός ισχυρισμός προβάλλεται μεν με την αίτηση ακυρώσεως, αλλά δεν έχει προβληθεί από τον καταναλωτή κατά τη διαδικασία της διαιτησίας;»

Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

21 Όπως προκύπτει από τη δικογραφία που διαβίβασε στο Δικαστήριο το αιτούν δικαστήριο, το τελευταίο διαπίστωσε τον καταχρηστικό χαρακτήρα της ρήτρας διαιτησίας που απαντά στη συναφθείσα μεταξύ Móvil και Mostaza Claro σύμβαση.

22 Συναφώς, πρέπει να υπομνηστεί ότι το Δικαστήριο δεν μπορεί να αποφανθεί επί της εφαρμογής των γενικών κριτηρίων που χρησιμοποιεί ο κοινοτικός νομοθέτης προκειμένου να δώσει τον ορισμό της εννοίας της καταχρηστικής ρήτρας σε ειδική ρήτρα που πρέπει να εξεταστεί με γνώμονα τις ιδιάζουσες στην προκειμένη περίπτωση περιστάσεις (απόφαση της 1ης Απριλίου 2004, C-237/02, Freiburger Kommunalbauten, Συλλογή 2004, σ. I-3403, σκέψη 22).

23 Επομένως, εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο να προσδιορίσει αν συμβατική ρήτρα, όπως αυτή που αποτελεί αντικείμενο της κύριας δίκης, συγκεντρώνει τα απαιτούμενα κριτήρια προκειμένου να χαρακτηριστεί καταχρηστική κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας (προπαρατεθείσα απόφαση Freiburger Kommunalbauten, σκέψη 25).

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

24 Κατά πάγια νομολογία, ελλείψει σχετικής κοινοτικής κανονιστικής ρυθμίσεως, οι διαδικαστικές λεπτομέρειες που σκοπούν στο να κατοχυρώσουν τη διαφύλαξη των δικαιωμάτων που οι ιδιώτες έλκουν από το κοινοτικό δίκαιο εμπίπτουν στην εσωτερική έννομη τάξη εκάστου κράτους μέλους δυνάμει της αρχής της διαδικαστικής αυτονομίας των κρατών μελών, υπό την προϋπόθεση πάντως ότι οι λεπτομέρειες αυτές δεν είναι λιγότερο ευνοϊκές από εκείνες που διέπουν παρόμοιες καταστάσεις εσωτερικής φύσεως (αρχή περί ισοδυναμίας) και ότι δεν καθιστούν πρακτικώς αδύνατη ή υπερβολικά δυσχερή την άσκηση των δικαιωμάτων που χορηγεί η κοινοτική έννομη τάξη (αρχή της αποτελεσματικότητας) (βλ., ιδίως, αποφάσεις της 16ης Μαΐου 2000, C-78/98, Preston κ.λπ., Συλλογή 2000, σ. I-3201,

σκέψη 31, και της 19ης Σεπτεμβρίου 2006, C-392/04 και C-422/04, Arcor, Συλλογή 2006, σ. I-8559, σκέψη 57).

25 Το σύστημα προστασίας που εγκαθιδρύει η οδηγία εδράζεται στην αντίληψη ότι ο καταναλωτής τελεί σε υποδεέστερη κατάσταση έναντι του επαγγελματία, όσον αφορά τόσο την εξουσία διαπραγματεύσεως όσο και το επίπεδο πληροφορήσεως, κατάσταση η οποία τον υποχρεώνει να προσχωρήσει στους όρους που έχει καταρτίσει εκ των προτέρων ο επαγγελματίας, αδυνατώντας να επηρεάσει το περιεχόμενό τους (απόφαση της 27ης Ιουνίου 2000, C-240/98 έως C-244/98, Océano Grupo Editorial και Salvat Editores, Συλλογή 2000, σ. I-4941, σκέψη 25).

26 Παρόμοια κατάσταση ανισότητας μεταξύ του καταναλωτή και του επαγγελματία μπορεί να αντισταθμιστεί μόνο με θετική παρέμβαση, μη εξαρτώμενη από τους συμβαλλομένους στη σύμβαση (προπαρατεθείσα απόφαση Océano Grupo Editorial και Salvat Editores, σκέψη 27).

27 Υπό το φως των αρχών αυτών, το Δικαστήριο έκρινε ότι η εξουσία των δικαστηρίων να εξετάζουν αυτεπαγγέλτως τον καταχρηστικό χαρακτήρα μιας ρήτρας συνιστά το κατάλληλο μέσο τόσο για την επίτευξη του αποτελέσματος που επιτάσσει το άρθρο 6 της οδηγίας, ήτοι της αποτροπής του ενδεχομένου δεσμεύσεως των μεμονωμένων καταναλωτών από καταχρηστικές ρήτρες, όσο και για την υλοποίηση του σκοπού του άρθρου 7, καθόσον παρόμοια εξέταση μπορεί να έχει αποτρεπτικό αποτέλεσμα συμβάλλοντας στον περιορισμό της χρήσεως καταχρηστικών ρητρών στις συμβάσεις που συνάπτουν οι επαγγελματίες με τους καταναλωτές (προπαρατεθείσα απόφαση Océano Grupo Editorial και Salvat Editores, σκέψη 28, και απόφαση της 21ης Νοεμβρίου 2002, C-473/00, Cofidis, Συλλογή 2002, σ. I-10875, σκέψη 32).

28 Η ανωτέρω εξουσία που αναγνωρίζεται στα δικαστήρια κρίθηκε απαραίτητη για τη διασφάλιση της αποτελεσματικής προστασίας των καταναλωτών, λαμβανομένου ιδίως υπόψη του μη αμελητέου κινδύνου οι ίδιοι να αγνοούν τα δικαιώματα τους ή να συναντούν δυσχέρειες κατά την άσκησή τους (προπαρατεθείσες αποφάσεις Océano Grupo Editorial και Salvat Editores, σκέψη 26, και Cofidis, σκέψη 33).

29 Έτσι, η προστασία που παρέχει η οδηγία στους καταναλωτές εκτείνεται στις περιπτώσεις όπου ο καταναλωτής, ο οποίος συνήψε με επαγγελματία σύμβαση περιλαμβάνουσα καταχρηστική ρήτρα, δεν προβάλλει τον καταχρηστικό χαρακτήρα της ρήτρας αυτής είτε επειδή αγνοεί τα δικαιώματά του είτε επειδή αποθαρρύνεται να τα προβάλλει λόγω των δικαστικών εξόδων που συνεπάγεται η άσκηση αγωγής (προπαρατεθείσα απόφαση Cofidis, σκέψη 34).

30 Υπό τις περιστάσεις αυτές, ο επιδιωκόμενος με το άρθρο 6 της οδηγίας στόχος, ο οποίος επιβάλλει, όπως υπενθυμίζεται στη σκέψη 27 της παρούσας αποφάσεως, στα κράτη μέλη την υποχρέωση να προβλέπουν ότι οι καταχρηστικές ρήτρες δεν δεσμεύουν τους καταναλωτές, δεν μπορεί να επιτευχθεί αν το επιληφθέν προσφυγής ακυρώσεως διαιτητικής αποφάσεως δικαστήριο αδυνατεί να εκτιμήσει την ακυρότητα της αποφάσεως αυτής για τον μόνο λόγο ότι ο καταναλωτής δεν επικαλέστηκε την ακυρότητα της συμβάσεως περί διαιτησίας στα πλαίσια της διαιτητικής διαδικασίας.

31 Τυχόν παράλειψη εκ μέρους του καταναλωτή να το πράξει δεν θα μπορούσε επομένως, σε καμία περίπτωση, να αντισταθμιστεί από την ενέργεια τρίτων ως προς τη σύμβαση προσώπων. Το εγκαθιδρυθέν με την οδηγία σύστημα ειδικής προστασίας θα διακυβεύονταν οριστικώς.

32 Υπό το πνεύμα ακριβώς αυτό εξελίχθηκε η ισπανική κανονιστική ρύθμιση. Πράγματι, μολονότι δεν τυγχάνει εφαρμογής επί της διαφοράς της κύριας δίκης, δεν στερείται ενδιαφέροντος η διευκρίνιση ότι ο νόμος 60/2003 περί διαιτησίας (Ley 60/2003 de Arbitraje), της 23ης Δεκεμβρίου 2003 (*BOE* αριθ. 309 της 26ης Δεκεμβρίου 2003), δεν απαιτεί πλέον η ένσταση κατά της υποβολής στη διαιτησία, ιδίως λόγω ακυρότητας της συμβάσεως περί διαιτησίας, να διατυπώνεται ταυτόχρονα με την κατά το πρώτον προβολή εκ μέρους των διαδίκων των αντιστοίχων ισχυρισμών τους.

33 Το Móvil και η Γερμανική Κυβέρνηση ισχυρίζονται ότι, παρέχοντας στο δικαστήριο τη δυνατότητα να εκτιμήσει την ακυρότητα μιας συμβάσεως περί διαιτησίας σε περίπτωση κατά την οποία ο καταναλωτής δεν προέβαλε παρόμοια ένσταση κατά τη διαδικασία περί διαιτησίας, θα θιγόταν σοβαρά η αποτελεσματικότητα των διαιτητικών αποφάσεων.

34 Το ανωτέρω επιχείρημα ισοδυναμεί με την άποψη ότι οι αποβλέπουσες στην αποτελεσματικότητα της διαιτητικής διαδικασίας απαιτήσεις δικαιολογούν τον περιορισμένο χαρακτήρα των διαιτητικών αποφάσεων και την σε εξαιρετικές περιπτώσεις ακύρωση αποφάσεως (απόφαση της 1ης Ιουνίου 1999, C-126/97, Eco Swiss, Συλλογή 1999, σ. I-3055, σκέψη 35).

35 Πάντως, το Δικαστήριο έκρινε ότι, στο μέτρο που ένα εθνικό δικαστήριο οφείλει, σύμφωνα με τους εσωτερικούς δικονομικούς κανόνες του, να δεχθεί αίτηση ακυρώσεως διαιτητικής αποφάσεως στηριζόμενη στο ότι δεν ελήφθησαν υπόψη εθνικοί κανόνες δημόσιας τάξεως, οφείλει επίσης να κάνει δεκτή παρόμοια αίτηση στηριζόμενη στο ότι δεν ελήφθησαν υπόψη κοινοτικοί κανόνες του τύπου αυτού (βλ., υπό την έννοια αυτή, προπαρατεθείσα απόφαση Eco Swiss, σκέψη 37).

36 Η σπουδαιότητα της προστασίας των καταναλωτών ώθησε ιδίως τον κοινοτικό νομοθέτη να προβλέψει στο άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας ότι οι απαντώσες σε σύμβαση που συνάπτει με καταναλωτή επαγγελματίας καταχρηστικές ρήτρες «δεν δεσμεύουν τους καταναλωτές». Πρόκειται για επιτακτικής φύσεως διάταξη, η οποία, λαμβάνοντας υπόψη την υποδεέστερη κατάσταση του ενός των συμβαλλομένων μερών, τείνει να αναπληρώσει την τυπική ισορροπία που εγκαθιδρύει η σύμβαση μεταξύ των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των συμβαλλομένων με πραγματική ισορροπία ικανή να αποκαταστήσει τη μεταξύ τους ισότητα.

37 Εξάλλου, η οδηγία, η οποία σκοπεί στην ενίσχυση της προστασίας των καταναλωτών, συνιστά, σύμφωνα με το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο ζ΄, ΕΚ, απαραίτητο μέτρο για την εκπλήρωση των αποστολών που ανατέθηκαν στην Κοινότητα και, ειδικότερα, για την ανύψωση του επιπέδου και της ποιότητας ζωής στο σύνολο αυτής (βλ., κατ' αναλογία, επ' ευκαιρία του άρθρου 81 ΕΚ, προπαρατεθείσα απόφαση Eco Swiss, σκέψη 36).

38 Η φύση και η σπουδαιότητα του δημόσιου συμφέροντος επί του οποίου εδράζεται η διασφαλιζόμενη υπέρ των καταναλωτών με την οδηγία προστασία δικαιολογούν περαιτέρω το ότι ο εθνικός δικαστής οφείλει να εκτιμά αυτεπαγγέλτως τον καταχρηστικό χαρακτήρα μιας συμβατικής ρήτρας και, πράττοντας τούτο, να αναπληρώνει την υφιστάμενη μεταξύ του καταναλωτή και του επαγγελματία ανισότητα.

39 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, επιβάλλεται να δοθεί στο υποβληθέν ερώτημα η απάντηση ότι η οδηγία έχει την έννοια ότι απαιτεί εθνικό δικαστήριο επιληφθέν προσφυγής ακυρώσεως κατά διαιτητικής αποφάσεως να εκτιμά την ακυρότητα της συμβάσεως περί διαιτησίας και να την ακυρώνει με το αιτιολογικό ότι η εν λόγω σύμβαση εμπεριέχει καταχρηστική ρήτρα, έστω και αν ο καταναλωτής επικαλέστηκε την ακυρότητα, όχι στο πλαίσιο της διαιτητικής διαδικασίας, αλλ' αποκλειστικώς με την προσφυγή του ακυρώσεως.

Επί των δικαστικών εξόδων

40 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πρώτο τμήμα) αποφαίνεται:

Η οδηγία 93/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 1993, σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές, έχει την έννοια ότι απαιτεί εθνικό δικαστήριο επιληφθέν προσφυγής ακυρώσεως κατά διαιτητικής αποφάσεως να εκτιμά την ακυρότητα της συμβάσεως περί διαιτησίας και να την ακυρώνει με το αιτιολογικό ότι η εν λόγω σύμβαση εμπεριέχει καταχρηστική ρήτρα, έστω και αν ο καταναλωτής επικαλέστηκε την ακυρότητα, όχι στο πλαίσιο της διαιτητικής διαδικασίας, αλλ' αποκλειστικώς με την προσφυγή του ακυρώσεως.

(υπογραφές)